

EL LLENGUATGE

Dir mentides

Encara que bé hi deu haver algunes zones del nostre domini lingüístic on es manté amb vivacitat, el fet és que el verb *mentir* ha gairebé desaparegut de l'expressió ordinària d'una bona part dels catalanoparlants, i segurament se'n trobarien molts que no el fan servir mai. Cap d'ells no el desconeix, això sí, i els mateixos que en prescindeixen totalment —d'una manera inconscient, és clar— en el seu llenguatge habitual, hi recorrerien sense vacil·lar, si no eren uns traductors destres a evitar aquests paranys, en una traducció que haguessin de fer del castellà o del francès, llengües que també poseeixen aquest verb amb una forma idèntica (en l'infinitiu, és clar). És per això que la utilització del verb *mentir* en certs textos, especialment en els diàlegs de les obres narratives i teatrals, contribueix inevitablement a disminuir-ne la versemblança i a encarcerar l'expressió.

Com que la desaparició gradual del verb *mentir* no es deu a cap influència estranya sinó que obeeix a una tendència pròpia del llenguatge popular, que es manifesta especialment en la creació i l'ús de locucions verbals, no cal sinó observar aquest llenguatge —que sovint vol dir escorcollar la pròpia expressió espontània— si hom vol resoldre satisfactòriament, en cada cas, la manifestació de la idea de «mentir». Com hem dit, convindria tenir en compte, en primer lloc, les locucions verbals creades pel llenguatge popular. Més d'un cop ja hem posat en relleu *dir mentides*, que ha desplaçat *mentir* en nombroses frases de l'expressió popular, però que és evident que no té les mateixes possibilitats sintàctiques que el verb. Hi caldria afegir *ésser* (o *ser*) *un mentider*, que pot

semblar, en una consideració superficial, que no té exactament el mateix significat que *mentir*, però del qual hom pot adonar-se, si n'observa l'ús, que el reemplaça en molts casos. Tampoc no vacil·laríem a recórrer a un apòstrofe com *No és veritat!*, *És mentida!* o *Mentider!* en lloc de *Ments!* o *Menteixes!*, que ens semblarien ben llibrescos. I no hauríem d'oblidar *enganyar*, de significat més afí que no pas equivalent del de *mentir*, però que també el reemplaça sovint en la llengua real.

Notes com aquesta són sovint mal interpretades. No pretenen que deixi de dir *mentir* qui ha mantingut viu l'ús d'aquest verb ni tan sols que hi deixi de recórrer qui opta deliberadament per aquesta forma

Albert Jané